

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Кафедра «Міжнародні економічні відносини»

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Облік та аналіз ЗЕД

Освітня програма: «Міжнародний бізнес»

Спеціальність: 292 «Міжнародні економічні відносини»

Галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»

Затверджено на засіданні кафедри
Міжнародні економічні відносини
Протокол № 1 від 27 серпня 2020 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	ОБЛІК ТА АНАЛІЗ ЗЕД вибіркова
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Викладач	к.е.н., доц. Максименко Ірина Яківна
Контактна інформація викладача	(061)769-82-53 max.irina.y@gmail.com
Час і місце проведення навчальної дисципліни	Згідно з розкладом (предметна аудиторія кафедри)
Обсяг дисципліни	120 год., 4 кредити, лекції – 30 год, семінарські заняття – 14 год., самостійна робота – 76 год. Вид контролю: іспит
Консультації	2 години 1 раз на тиждень згідно з графіком консультацій
2. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни	
Пререквізити: Для формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань та вироблення практичних навичок щодо форм функціонування підприємств у сучасних бізнес-умовах їм необхідно опрацювати такі дисципліни як «Міжнародна торгівля», «Основи ЗЕД» Постреквізити: Отримані знання в подальшому стануть теоретичною основою при вивченні таких дисциплін, як «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: зовнішньоекономічні операції та контракти», «Міжнародна економічна торгівля», «Міжнародний офшорний бізнес».	
3. Характеристика навчальної дисципліни	
Вивчення дисципліни «Облік та аналіз ЗЕД» буде сприяти засвоєнню системи знань, а також володінню первісними навичками наукової та практичної роботи у галузі обліку та аналізу зовнішньоекономічної діяльності. В Україні з розвитком ринкової економіки розширюються економічні зв'язки з іншими державами світу, що сприяє подальшому розвитку зовнішньоекономічної діяльності. Нині зовнішньоекономічна діяльність становить перспективний аспект господарювання, що сприяє гармонійному поєднанню інтересів держави в досягненні політичної й економічної незалежності з інтересами підприємств щодо максимізації прибутку та відповідного його перерозподілу. Кожне підприємство здійснює розрахунки та інші операції з підприємствами інших держав. Загальні компетентності: ЗК 03. Здатність навчатися та бути сучасно навченим. ЗК 04. Здатність планувати та управляти часом. ЗК 05. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово ЗК 07. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій. ЗК 08. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 09. Уміння бути критичним та самокритичним. ЗК 12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. Спеціальні (фахові компетентності): СК 7. Здатність аналізувати теорії та механізми реалізації міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин СК 12. Здатність використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали при здійсненні професійної діяльності у сфері міжнародних економічних відносин в цілому та міжнародного бізнесу зокрема СК 16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності Результати навчання: РН1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи	

необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

РН3. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення.

РН7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати

РН19. Розуміти та застосовувати чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо у сфері міжнародних економічних відносин

РН23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні

4. Мета вивчення навчальної дисципліни

здобуття вміння і навиків організації та ведення бухгалтерського обліку господарської діяльності, пов'язаної із зовнішньоекономічною діяльністю, засвоєння комплексу теоретичних знань; ознайомитися з основними нормативними актами, інструктивними документами з питань бухгалтерського обліку та аналізу основних зовнішньоторговельних та інших операцій.

5. Завдання вивчення дисципліни

- забезпечення керівництва підприємства та інших користувачів достатньою і правдивою інформацією, необхідною для прийняття рішень;
- вивчення методів і технологій обліку найпоширеніших фінансових і господарських операцій, що застосовуються в зовнішньоекономічних відносинах суб'єктів господарювання України із зарубіжними контрагентами;
- формування вміння документального забезпечення та відображення зовнішньоекономічних операцій у системі рахунків бухгалтерського обліку;
- нарахування та сплата податків та зборів при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.

6. Зміст навчальної дисципліни

Лекції покликані формувати у здобувачів вищої освіти основу знань, а також визначати напрямок, основний зміст і характер семінарських занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Облік та аналіз ЗЕД». В процесі читання лекцій послідовно і концептуально викладається певна проблема, яка є відповідним елементом навчального курсу. Навчальна дисципліна «Облік та аналіз ЗЕД» викладається за кредитно-модульною системою організації навчального процесу. Тематика дисципліни розрахована на 3 змістовних модулів, які містять 14 тем.

Змістовий модуль 1. Організація бухгалтерського обліку зовнішньоекономічної діяльності

Тема 1. Загальна характеристика зовнішньоекономічної діяльності

Предмет, суб'єкти та об'єкти та основні завдання обліку аналізу зовнішньоекономічної діяльності. Класифікація зовнішньоекономічної діяльності. Нормативно-правова база зовнішньоекономічної діяльності. Ліцензування і квотування зовнішньоекономічних операцій. Відповідальність за порушення валютного законодавства.

Тема 2. Облік курсових різниць

Курсові різниці: основні поняття. Статті, за якими визначаються курсові різниці. Дати визначення курсових різниць та курс НБУ. Курсові різниці за кредитами та позиками в іноземній валюті. Курсові різниці за заборгованостями нерезидентів до статутного капіталу. Курсові різниці в разі продажу та купівлі послуг у ЗЕД

Тема 3. Облік розрахункових операцій

Готівкові та безготівкові розрахунки по ЗЕД операціям. Облік кредитів в іноземній валюті. Облік депозитів в іноземній валюті.

Тема 4. Облік валютних операцій

Поняття про валютні цінності та операції з ними. Іноземна валюта й курсові різниці: загальні правила обліку. Валютні рахунки: використання резидентами і нерезидентами в Україні. Облік купівлі- продажу валюти.

Тема 5. Облік експортних операцій

Поняття та умови здійснення експортних операцій. Документальне оформлення експорту. Дата визнання доходу від експорту. Дата визнання доходу від експорту. Валютний контроль при експортних операціях. Особливості експорту послуг та їх облік.

Тема 6. Облік імпорتنих операцій

Визначення поняття імпорتنих операцій. Особливості обліку імпорتنих операцій. Граничні строки розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів.

Змістовий модуль 2. Облік інших зовнішньоекономічних операцій

Тема 7. Облік бартерних операцій у зовнішньоекономічній діяльності

Особливості бартерних ЗЕД операцій. Бартерний ЗЕД-договір. Строки розрахунків при ЗЕД-бартері. Бухгалтерський облік ЗЕД-бартеру.

Тема 8. Облік операцій з давальницькою сировиною

Загальні поняття про операції з давальницькою сировиною. Особливості укладення договорів на переробку давальницької сировини. Документальне оформлення операцій з давальницькою сировиною. Особливості бухгалтерського обліку операцій із давальницькою сировиною. Порядок оподаткування у разі виконання умов митного режиму.

Тема 9. Облік кредитів та депозитів в іноземній валюті

Порядок та умови отримання банківського кредиту. Порядок отримання позикових коштів в іноземній валюті від нерезидента. Облік кредитів в іноземній валюті від банків резидентів. Облік позик від нерезидентів. Облік депозитів в іноземній валюті.

Тема 10. Облік реекспортних операцій

Поняття реекспортних операцій. Курсові різниці при реекспортних операціях. Облік і оподаткування реекспортних операцій.

Тема 11. Облік іноземних інвестицій

Основи інвестиційної діяльності. Особливості обліку іноземних інвестицій. Облік дивідендів для нерезидента. Бухгалтерський облік виплати дивідендів нерезидентам.

Тема 12. Облік кредит-ноти

Визначення поняття кредит-ноти. Облікове відображення кредит-ноти, як після продажною скидки на товар. Кредит-нота: бонус/відшкодування грошима – особливості обліку. Кредит-нота: прощення боргу за бракований товар – особливості обліку.

Змістовий модуль 3. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності

Тема 13. Теорія фінансового аналізу ЗЕД

Зміст та завдання фінансового аналізу в сфері зовнішньоекономічних зв'язків. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу зовнішньоекономічної діяльності. Методи фінансового аналізу зовнішньоекономічної діяльності. Аналіз зовнішньоекономічного договору (контракту). Аналіз і оцінка фінансових результатів діяльності суб'єктів ЗЕД.

Тема 14. Аналіз фінансового стану підприємства ЗЕД

Аналіз складу і джерел утворення майна підприємства. Аналіз фінансової стійкості (стабільності) підприємства. Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства. Аналіз ділової активності підприємства. Аналіз та оцінка ефективності експортних та імпорتنих операцій. Аналіз та оцінка ефективності експортних операцій. Аналіз та оцінка ефективності імпорتنих операцій. Аналітичне обґрунтування рішень про формування

підприємства з іноземними інвестиціями.

7. План вивчення навчальної дисципліни

№ тижня	Назва теми	Форми організації навчання	К-сть год.
1.	Тема 1. Загальна характеристика зовнішньоекономічної діяльності	Лекція, семінар	3
2.	Тема 2. Облік курсових різниць	Лекція, семінар	3
3.	Тема 3. Облік розрахункових операцій	Лекція, семінар	3
4.	Тема 4. Облік валютних операцій	Лекція, семінар	3
5.	Тема 5. Облік експортних операцій	Лекція, семінар	3
6.	Тема 6. Облік імпорتنих операцій	Лекція, семінар	3
7.	Тема 7. Облік бартерних операцій у зовнішньоекономічній діяльності	Лекція, семінар	3
8.	Тема 8. Облік операцій з давальницькою сировиною	Лекція, семінар	3
9.	Тема 9. Облік кредитів та депозитів в іноземній валюті	Лекція, семінар	3
10.	Тема 10. Облік рекспортних операцій	Лекція, семінар	3
11.	Тема 11. Облік іноземних інвестицій	Лекція, семінар	3
12.	Тема 12. Облік кредит-ноти	Лекція, семінар	3
13.	Тема 13. Теорія фінансового аналізу ЗЕД	Лекція, семінар	3
14.	Тема 14. Аналіз фінансового стану ЗЕД підприємства	Лекція, семінар	3

8. Самостійна робота

Самостійна робота здобувачів Вищої освіти є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Мета самостійної роботи є набуття додаткових знань, перевірка отриманих знань на практиці, вироблення фахових та дослідницьких вмінь та навичок.

Проблемні питання здобувачі мають змогу обговорити з викладачем під час обов'язкових консультації 1 раз на тиждень, або в інші часи за домовленістю з викладачем. Також доступні відеозустрічі в системі Zoom, аудіоспілкування або повідомлення у сервісах Viber, Telegram (за графіком консультацій викладача)

9. Система та критерії оцінювання курсу

Підсумкова кількість балів виставляється як сума балів за усіма поточними формами контролю та підсумковим контролем, передбаченими робочою програмою навчальної дисципліни. Методи контролю: поточний контроль (контроль відвідування занять студентом, усне опитування, індивідуальне опитування, доповіді); рубіжний контроль (тестування за темами модуля 1, модуля 2); підсумковий контроль (екзамен – форма підсумкового контролю, яка полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу з дисципліни та на підставі результатів виконання ним певних видів робіт на семінарських заняттях, а також завдань до екзамену). Сумарний результат містить 100

балів.

Поточне тестування												Підсумковий тест (екзамен)	Сума	
Модуль 1						Модуль 2								
Змістовний модуль 1						Змістовний модуль 2						Змістовний модуль 3	35	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D		
60-69	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Контроль знань здобувачів вищої освіти *заочного відділення* здійснюється шляхом виконання та подальшого захисту контрольної роботи у вигляді відповідей на питання, що стосуються змісту роботи. Перелік питань до контрольної роботи можна знайти в системі дистанційного навчання НУ «Запорізька політехніка»: <https://moodle.zp.edu.ua> та у методичних вказівках до виконання контрольної роботи з дисципліни «Облік та аналіз ЗЕД»

10. Політика курсу

Політика курсу базується на Положенні про систему забезпечення НУ «Запорізька політехніка» якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (системи внутрішнього забезпечення якості). Режим доступу:

http://www.zntu.edu.ua/uploads/dept_nm/Polozhennia_pro_zabezpechennia_yakosti.pdf

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Здобувач вищої освіти зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання Moodle), до яких має бути виконано певне завдання. Перескладання модулів (рубіжний контроль) відбувається тільки при наявності поважної причини пропуску із обов'язковим дозволом деканату.

Політика щодо академічної доброчесності: Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю, досягнення результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації; використання достовірної інформації з офіційних джерел при виконанні проектних завдань. Списування під час рубіжного контролю та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, не дозволяються пропуски занять та запізнення з неповажних причин. Здобувачі освіти повинні приймати активну участь під час проведення занять, виконувати

необхідний мінімум навчальної роботи, що є допуском до підсумкового контролю. Обов'язкове вимкнення мобільних девайсів під час відвідування занять в аудиторії.

В умовах впровадження дистанційної форми навчання за наявності об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, індивідуальний графік, знаходження на карантині і т. інш.) та за узгодженням з викладачем, освоєння навчальної дисципліни здобувачами вищої освіти може здійснюватися самостійно, на засадах академічної доброчесності. При цьому щотижня здобувач вищої освіти має звітувати через електронну пошту або через систему дистанційного навчання Moodle про стан виконання завдань та раз на тиждень – за графіком консультацій - виходити на онлайн-консультацію.

Політика дотримання прав та обов'язків здобувачів вищої освіти. Права і обов'язки с здобувачів вищої освіти відображено у п.7.5 Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка» (https://zp.edu.ua/uploads/dept_nm/Polozhennia_pro_organizatsiyu_osvitnoho_protsesu.pdf).

Політика конфіденційності та захисту персональних даних. Обмін персональними даними між викладачем і здобувачем вищої освіти в межах вивчення дисципліни, їх використання відбувається на основі закону України «Про захист персональних даних» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>). Стаття 10, п. 3 «Використання персональних даних працівниками суб'єктів відносин, пов'язаних з персональними даними, повинно здійснюватися лише відповідно до їхніх професійних чи службових або трудових обов'язків. Ці працівники зобов'язані не допускати розголошення у будь-який спосіб персональних даних, які їм було довірено або які стали відомі у зв'язку з виконанням професійних чи службових або трудових обов'язків, крім випадків, передбачених законом. Таке зобов'язання чинне після припинення ними діяльності, пов'язаної з персональними даними, крім випадків, установлених законом».

11. Політика курсу

Політика курсу базується на Положенні про систему забезпечення НУ «Запорізька політехніка» якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (системи внутрішнього забезпечення якості). Режим доступу:

http://www.zntu.edu.ua/uploads/dept_nm/Polozhennia_pro_zabezpechennia_yakosti.pdf

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Здобувач вищої освіти зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання Moodle), до яких має бути виконано певне завдання. Перескладання модулів (рубіжний контроль) відбувається тільки при наявності поважної причини пропуску із обов'язковим дозволом деканату.

Політика щодо академічної доброчесності: Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю, досягнення результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації; використання достовірної інформації з офіційних джерел при виконанні проектних завдань. Списування під час рубіжного контролю та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, не дозволяються пропуски занять та запізнення з неповажних причин. Здобувачі освіти повинні приймати активну участь під час проведення занять, виконувати необхідний мінімум навчальної роботи, що є допуском до підсумкового контролю. Обов'язкове вимкнення мобільних девайсів під час відвідування занять в аудиторії.

В умовах впровадження дистанційної форми навчання за наявності об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, індивідуальний графік, знаходження на карантині і т. інш.) та за

узгодженням з викладачем, освоєння навчальної дисципліни здобувачами вищої освіти може здійснюватися самостійно, на засадах академічної доброчесності. При цьому щотижня здобувач вищої освіти має звітувати через електронну пошту або через систему дистанційного навчання Moodle про стан виконання завдань та раз на тиждень – за графіком консультацій - виходити на онлайн-консультацію.

Політика дотримання прав та обов'язків здобувачів вищої освіти. Права і обов'язки здобувачів вищої освіти відображено у п.7.5 Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка» (https://zp.edu.ua/uploads/dept_nm/Polozhennia_pro_organizatsiyu_osvitnoho_protseesu.pdf).

Політика конфіденційності та захисту персональних даних. Обмін персональними даними між викладачем і здобувачем вищої освіти в межах вивчення дисципліни, їх використання відбувається на основі закону України «Про захист персональних даних» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>). Стаття 10, п. 3 «Використання персональних даних працівниками суб'єктів відносин, пов'язаних з персональними даними, повинно здійснюватися лише відповідно до їхніх професійних чи службових або трудових обов'язків. Ці працівники зобов'язані не допускати розголошення у будь-який спосіб персональних даних, які їм було довірено або які стали відомі у зв'язку з виконанням професійних чи службових або трудових обов'язків, крім випадків, передбачених законом. Таке зобов'язання чинне після припинення ними діяльності, пов'язаної з персональними даними, крім випадків, установлених законом».